

Compensatieregelingen voor beroepsziekten als alternatieve route voor het aansprakelijkheidsrecht: twee gedachtes

AV&S 2023/3

In deze bijdrage worden kort twee gedachtes uitgelicht over compensatieregelingen voor beroepsziekten. Het zijn gedachtes die gelet op recente ontwikkelingen aandacht verdienen. De kwalificatie van een tegemoetkoming op grond van een compensatieregeling en de verhouding van compensatieregelingen tot aansprakelijkheid wordt besproken. Ook wordt kort stilgestaan bij wat alternatieve compensatieregelingen nu precies zijn.

1. Inleiding

Dat zowel rechtswetenschap als praktijk nog niet zijn uitgedacht over de compensatie voor beroepsziekten, bleek ook weer op het AV&S symposium 'Compensatie voor beroepsziekten: waar staan we anno 2022?' van 7 december jongstleden.² In tegenstelling tot andere Europese landen houdt Nederland vast aan het klassieke systeem van het aansprakelijkheidsrecht als belangrijkste middel voor benadeelden van beroepsziekten om hun schade te verhalen.³ Althans, gedeeltelijk, want zowel overheid als werkgevers zien aanleiding om, veelal op een ad hoc basis, alternatieve regelingen in te richten om benadeelden een tegemoetkoming te bieden. Zo is op 1 januari 2023 de Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekte (hierna: TSB-regeling) in werking getreden.⁴ De regeling voorziet in een eenmalige tegemoetkoming van € 22.839 voor werkenden die een

ernstige aandoening hebben die vermeld is op de Lijst beroepsziekten (bijlage bij de regeling, hierna: de Lijst) en voorshands aannemelijk is dat deze ernstige aandoening het gevolg is van blootstelling aan één of meer gevaarlijke stoffen bij het verrichten van arbeid.⁵ Op het moment van schrijven komen drie ernstige aandoeningen voor een tegemoetkoming in aanmerking, maar het idee is dat geleidelijk meer beroepsziekten aan de Lijst worden toegevoegd.⁶

De TSB-regeling is opgericht om benadeelden van beroepsziekten tegemoet te komen in het verhalen van schade op hun voormalig werkgever, aangezien die aansprakelijkheidsrechtelijke route complex is. Procedures duren gemiddeld zo'n vijf jaar,⁷ zijn duur (tussen € 15.000-70.000)⁸ en emotioneel belastend.⁹ Ook hierbuiten zijn inmiddels, vanwege dezelfde redenen, verscheidene regelingen in het leven geroepen. In het kader van de chroom-6-affaires alleen al zijn regelingen opgericht door het Ministerie van Defensie,¹⁰ de Gemeente Tilburg e.a.,¹¹ KLM¹² en meest recent ook de NS.¹³ Maar ook buiten de chroom-6-affaires lijken compensatieregelingen (overigens niet alleen voor beroepsziekten¹⁴) als paddenstoelen uit de grond te schieten. Als voorbeeld noem ik de PTSS-regeling voor politieagenten, het (inmiddels gesloten) OPS-loket en het Instituut voor Asbestslachtoffers (IAS). De oprichting van deze regelingen

1 Mr. Marlou Overheul is als promovenda verbonden aan het onderzoekscluster ERI en de onderzoeksgroep UCALL van de Universiteit Utrecht. Zij schrijft onder begeleiding van prof. mr. R. Rijnhout en prof. K. van den Bos een proefschrift over compensatieregelingen voor beroepsziekten. Citeerwijze: A.M. Overheul, 'Compensatieregelingen voor beroepsziekten als alternatieve route voor het aansprakelijkheidsrecht: twee gedachtes', *AV&S* 2023/3, afl. 1.

2 Zie ook P. Cane & J. Goudkamp, *Atiyah's Accidents, Compensation and the Law*, Cambridge University Press 2018, die pleiten voor meer wetenschappelijk debat over compensatie in brede zin. Zie hierover ook K. Watts, 'Potential of No-fault Comprehensive Compensation Funds to Deal with Automation and other 21st Century Transport Developments', *European Journal of Commercial Contract Law* 2020-1, voetnoot 9.

3 Zie ook het politieke debat hierover bij de oprichting van nieuwe regelingen, bijvoorbeeld *Kamerstukken II* 1996/97, 25000 XV, nr. 58; *Kamerstukken II* 2018/19, 29544, nr. 893 en *Kamerstukken II* 2020/21, 25883, nr. 417, ook genoemd in R. Rijnhout, 'De directe verkeersverzekering in het Nederlandse systeem van schadeafwikkeling: waarom nu wel?', *AV&S* 2021/31, voetnoot 5. In het verleden heeft Nederland overigens commentaar gehad van het Comité van Deskundigen van de *International Labour Organization* (ILO). Zie hierover M.J.A.C. Driessen, 'ILO en WIA; haat en liefde?', *TRA* 2011/73, onder verwijzing naar het Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations 2010/2011, Report III, Part 1a, p. 746-749.

4 Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten, *Stcrt.* 2022, nr. 31978. Zie over de conceptregeling: C.J.M. Klaassen, 'Bewijs(perikelen) in letselchadeprocedures', *VR* 2022/94.

5 Art. 4 lid 1 TSB-regeling. Nabestaanden kunnen ook aanspraak maken op het bedrag, zie art. 5.

6 Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten, *Stcrt.* 2022, nr. 31978, p. 8.

7 M. de Groot & S.D. Lindenbergh, *Naar een Gedragscode Afhandeling Beroepsziekteclaims? Een inventarisatie van problemen bij afwikkeling van beroepsziekteclaims en van kansen voor een gedragscode als oplossingsrichting*, 2018; M. de Groot, 'Naar een Gedragscode Afhandeling Beroepsziekteclaims?', *Afwikkeling Personenschade*, 2019 (1), 7-12.

8 Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten, *Stcrt.* 2022, nr. 31978, p. 9.

9 M. de Groot & S.D. Lindenbergh, *Naar een Gedragscode Afhandeling Beroepsziekteclaims? Een inventarisatie van problemen bij afwikkeling van beroepsziekteclaims en van kansen voor een gedragscode als oplossingsrichting*, 2018; M. de Groot, 'Naar een Gedragscode Afhandeling Beroepsziekteclaims?', *Afwikkeling Personenschade*, 2019 (1).

10 Te raadplegen via <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040982/2021-06-08>. Voor het laatst geraadpleegd op 12 januari 2023. Zie over de regeling B. Barentsen & J. van de Bunt, 'Een vergoeding voor chroom VI-slachtoffers bij Defensie', *NJB* 2016/2219.

11 Te raadplegen via https://www.tilburg.nl/fileadmin/files/actueel/chroom_6/definitieve-regeling-tegemoetkoming-chroom_6-feb-2021.pdf.

12 Te raadplegen via https://assets.foleon.com/eu-west-2/uploads-7e3kk3/2171/collectieve_regeling_uitkering_chroom-6_en_ondersteuning_bij_blo.cd76d33eae88.pdf.

13 Te raadplegen via <https://www.chroom6ns.nl/regeling-volledig/>.

14 Zie hierover ook het recent verschenen preadvies van Schutgens, C. Rupert, *Regelingen voor collectieve schade*, 2021 en de bespreking van Rijnhout over dit laatste werk in *O&A* 2022/76. Zie ook W.H. van Boom & M. Faure, *Shifts in Compensation between Private and Public Systems*, 2007.

vindt voornamelijk bestaansrecht in de (ervaren) rechtvaardigheid voor de benadeelde partij.¹⁵

Op het symposium ben ik aan de hand van voorlopige resultaten van een kwalitatieve interviewstudie onder meer ingegaan op de vraag of alternatieve routes ook daadwerkelijk als rechtvaardig worden ervaren door benadeelden. In het proefschrift dat ik over dit thema aan het voorbereiden ben zullen de resultaten daarvan worden gepresenteerd; dit themanummer komt te vroeg om deze reeds hier te delen.¹⁶ Wel licht ik in deze bijdrage kort twee gedachtes uit die ook aan de orde kwamen op het symposium. Het zijn gedachtes die mijns inziens nu, gelet op recente ontwikkelingen, aandacht verdienen.¹⁷ Wel zij hierbij opgemerkt dat het, vanwege datzelfde lopende promotieonderzoek, voornamelijk om agenderen van gedachtes gaat. Ik bespreek de kwalificatie van een tegemoetkoming op grond van een compensatieregeling (par. 3) en de verhouding van compensatieregelingen tot aansprakelijkheid (par. 4). Voordat ik hieraan toekom, sta ik kort stil bij wat alternatieve compensatieregelingen nu eigenlijk precies zijn (par. 2).

2. Wat zijn compensatieregelingen voor beroepsziekten?

Compensatieregelingen voor beroepsziekten vervangen het aansprakelijkheidsrecht niet, maar zijn bedoeld als aanvulling op het huidige systeem. Kort gezegd is het idee dat benadeelden een gestandaardiseerde tegemoetkoming krijgen. In ruil daarvoor doorlopen zij een kortere procedure, zonder dat zij de juridische vereisten van zorgplichtschending en het *condicio sine qua non*-verband hoeven te bewijzen. Althans, dit laatste geldt gedeeltelijk: vaak moeten benadeelden voordat zij voor een tegemoetkoming in aanmerking komen bewijzen dat hun ziekte op een lijst staat die ten grondslag ligt aan de regeling. Die lijst is, bijvoorbeeld bij de chroom-6-regelingen, tot stand gekomen na een uitgebreid onderzoek van het Nederlands onderzoeksinstituut van de overheid op het gebied van volksgezondheid en milieuhygiëne (RIVM). Bij het opstellen van de lijst is een matrix gebruikt die een relatie legt tussen functies en aandoeningen. Voor het bepalen van de hoogte van de uitkering zijn factoren meegenomen zoals de duur van de blootstelling, de aard van de aandoening en risico's in relatie tot multicausaliteit.¹⁸ In wezen wordt hiermee ook invulling

gegeven aan een bepaalde mate van causaliteit voordat tot uitkering kan worden overgegaan.

Voor de volledigheid zij opgemerkt dat een tegemoetkoming geen schadevergoeding is. Dit sluit aan bij het idee dat de regelingen ook niet als doel hebben om, anders dan het uitgangspunt is in ons schadevergoedingsrecht, een volledige compensatie te bieden. Het idee is echter wel dat hiermee een lange, stressvolle juridische procedure wordt voorkomen.¹⁹ Vaak kan men door middel van een bestuursrechtelijke procedure, dat wil zeggen bezwaar of beroep, een beslissing op grond van de regeling aanvechten.²⁰ Maar de route naar het aansprakelijkheidsrecht staat (bij de Nederlandse regelingen) nog steeds open. Hiermee wordt in Nederland gekozen voor een soort middenweg: de moeilijk begaanbare weg naar het aansprakelijkheidsrecht en volledige vergoeding blijft bestaan, maar tegelijkertijd zijn er vele ad hoc-regelingen²¹ die benadeelden (grof gezegd) door middel van een tegemoetkoming (vaak slechts gedeeltelijk) in hun schade compenseren.

3. De kwalificatie van een tegemoetkoming

Schutgens definieert een tegemoetkoming als een financiële aanspraak die onverplicht aan het slachtoffer van een schadeveroorzakende gebeurtenis en vanwege die gebeurtenis wordt toegekend, dat wil zeggen zonder dat daartoe voorafgaand aan die regeling een verplichting tot schadevergoeding op de schadeveroorzakende partij rustte.²² Opstellers van compensatieregelingen kwalificeren tegemoetkomingen op verschillende manieren. Hier bedoel ik mee dat een tegemoetkoming of uitkering soms bijvoorbeeld als 'immaterieel' wordt gekwalificeerd, en dan weer als 'materieel'. Omdat de tegemoetkoming bij het alsnog bewandelen van de route van het aansprakelijkheidsrecht bij de civiele rechter vaak in mindering wordt gebracht op de toegewezen schadevergoeding, is het van belang om goed over deze kwalificatie na te denken.²³ Als voorbeeld neem ik de tegemoetkoming van € 7.000 die op grond van de regeling chroom-6 van de Gemeente Tilburg e.a. kan worden verkregen. Op grond van art. 4 van de regeling omvat deze tegemoetkoming verschillende schadeposten. Het gaat bijvoorbeeld zowel om angstschade (art. 4 sub a) als om een tegemoetkoming voor zorgkosten (art. 4 sub c), maar ook om

15 Zie hierover bijvoorbeeld R. Rijnhout, 'Alternatieve vergoedingssystemen in personenschadezaken en slachtofferbehoeften', *NTBR* 2017/39, p. 277-287 en S. Macleod & C. Hodges, *Redress Schemes for Personal Injuries*, Hart Publishing 2017. Over ervaren rechtvaardigheid in het kader van de gaswinnings in Groningen: I. Giesen, D.W. van Maurik & R. Rijnhout, 'Bodembeveiligingsschade: ervaren procedurele rechtvaardigheid bij individuele en collectieve schadeafwikkeling', *AV&S* 2022/11. Zie ook recent Schutgens, p. 83.

16 Zie over ervaringen van benadeelden met het alternatieve systeem al wel het rapport Commissie Uitkeringsregeling chroom-6 Defensie, Den Haag, november 2022.

17 Voor deze recente ontwikkelingen verwijs ik naar het redactioneel van Hebly in deze aflevering, 'Compensatie voor beroepsziekten: waar staan we?'

18 *Kamerstukken II* 2017/18, 34775 X, nr. 126, p. 2.

19 Zie bijvoorbeeld Onafhankelijke Commissie Tilburg Chroom-6, *Gezondheidsrisico's op de werkvloer bij tROM tussen 2004 - 2012*, 2019, p. 13, onder c.

20 Dat is bijvoorbeeld het geval bij de chroom-6-regeling Defensie, zie art. 9 lid 5.

21 Zie hierover ook Ruppert 2021 en Rijnhout 2022.

22 Schutgens p. 84, onder verwijzing naar Tjepkema 2014. Schutgens spreekt overigens in de context van het preadvies over de "overheid". Bij regelingen voor beroepsziekten gaat het niet alleen om de overheid, maar ook om werkgevers die regelingen opzetten. Zie over het begrip tegemoetkoming in het licht van de TSB-regeling ook p. 4 van het Advies Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten van de Raad voor de Rechtspraak van 28 januari 2022.

23 Zie ook Barentsen in O&A, onder 4. Hij schrijft dat een tegemoetkoming meestal in mindering zal komen op de schadevergoeding, "tenzij die eerste het karakter zou hebben van smartengeld en de schadevergoeding ziet op materiële schade als inkomensderving en ziektekosten".

een tegemoetkoming voor de ervaren onheuse bejegening (art. 4 sub b) en om een tegemoetkoming voor verlies van arbeidsvermogen (art. 4 sub e). Het karakter van de tegemoetkoming lijkt hiermee zowel immaterieel als materieel te zijn, hetgeen mij juridisch gezien lastig lijkt wanneer de tegemoetkoming in mindering moet worden gebracht op een verkregen schadevergoeding bij een verzekeraar of rechter (art. 4).

Op het symposium ging ik in op de recent in werking getreden TSB-regeling die dezelfde problematiek kent. Zo staat in de toelichting dat de tegemoetkoming “is te beschouwen als een vorm van smartengeld” (Toelichting onder 2.3). Tegelijkertijd wordt de tegemoetkoming gezien als een maatschappelijke erkenning voor benadeelden, waarbij men tegemoet wordt gekomen in *kosten* (Toelichting onder 5.3). Maar, de regeling beoogt niet te voorzien “in een schadevergoeding die gekoppeld is aan de werkelijke schade” (Toelichting onder 2.3). Ook hier lijkt het karakter van de tegemoetkoming zowel materieel als immaterieel te zijn. Dit lijkt mij problematisch, aangezien ook bij deze regeling het idee is dat de benadeelde de tegemoetkoming terugbetaalt wanneer hij van zijn werkgever of opdrachtgever een ‘betaling’ ontvangt (art. 4 sub 3). De tegemoetkoming moet worden terugbetaald, ongeacht “de aard van de kosten waarin de betaling voorziet” (art. 4 sub 3). Men kan zich afvragen of deze constructie juridisch houdbaar is. Voor een civiele rechter lijkt het mij in ieder geval complex om te bepalen welk gedeelte van de tegemoetkoming (bijvoorbeeld als die deels gekwalificeerd wordt als ‘immaterieel’) precies met een uiteindelijke (bijvoorbeeld materiële) schadevergoeding moet worden verrekend. In dit kader wijs ik ook op de problematiek die speelt bij de verrekening van een uitkering op grond van een sommenverzekering.²⁴

4. De verhouding van compensatieregelingen tot het aansprakelijkheidsrecht

Compensatieregelingen voor beroepsziekten bevatten vaak een artikel waarin staat dat een uitkering op grond van de regeling geen erkenning van aansprakelijkheid van de werkgever of Nederlandse Staat inhoudt.²⁵ In dit kader is het arrest van de Hoge Raad van december 2021 relevant.²⁶ In dit arrest heeft de Hoge Raad zich voor het eerst uitgelaten over een alternatieve compensatieregeling voor beroepsziekten. Het ging in deze zaak om de chroom-6-regeling opgericht door het Ministerie van Defensie, die hierboven ook al even aan de orde kwam. Van belang is dat de Staat in

deze procedure niet heeft bestreden dat het zijn zorgplicht jegens de werknemers heeft geschonden.²⁷

De zaak gaat over vier (oud-)defensiemedewerkers die tijdens hun werkzaamheden langdurig zijn blootgesteld aan chroom-6.²⁸ Zij waren werkzaam in functies met mogelijke directe blootstelling aan chroom-6.²⁹ Dit betekent dat zij op grond van de regeling vallen in functiegroep 1. Dit is de functiegroep die de zwaarste blootstelling aan chroom-6 heeft gehad en daarmee ook aanspraak kan maken op de hoogste uitkeringen op grond van de regelingen. Bij bijvoorbeeld longkanker en blootstelling van tenminste 10 jaar aan chroom-6, gaat het dan om een bedrag van € 42.707,38, tegenover een bedrag van € 23.489,06 voor (oud-)medewerkers die in functiegroepen 2 en 3 vallen.³⁰ Op grond van deze regeling hebben de (oud-)medewerkers dan ook een uitkering ontvangen.

Zoals gezegd staat de route naar de civiele rechter nog steeds open; een route die door deze (oud-)medewerkers is bewandeld. Zij vorderen (vermoedelijk een volledige) schadevergoeding voor de door hen geleden schade.³¹ Hieraan hebben zij ten grondslag gelegd dat de Staat onrechtmatig gehandeld heeft jegens hen.

Het gerechtshof oordeelt dat de Staat jegens de (oud-)medewerkers aansprakelijk is voor de geleden en nog te lijden immateriële en materiële schade.³² Spannend is, dat het hof onder meer overweegt dat de Staat door middel van het verstrekken van een uitkering aan de (oud-)medewerkers “in wezen haar aansprakelijkheid (...) [heeft] erkend”.³³ In casuatie wordt over dit oordeel geklaagd, en bij de Hoge Raad in navolging van de A-G wordt dit oordeel uiteindelijk ‘gered’. Zo overweegt de Hoge Raad dat het oordeel van het hof *niet* berust op de aanname dat de Staat zijn aansprakelijkheid heeft erkend met de toekenningen op grond van de regeling (rov. 3.3), maar wel op de volgende overwegingen (rov. 3.2):

“(i) op grond van het RIVM-rapport van 4 juni 2018 staat vast dat [verweerders] tijdens de uitoefening van hun werkzaamheden zijn blootgesteld aan chroom6;

(ii) verder staat vast dat zij alle vier een functie hadden die valt in functiegroep 1, en dat zij dus tijdens hun werk direct zijn blootgesteld aan chroom6;

(iii) ook staat vast dat [verweerders] allen een ziekte of aandoening hebben die is vermeld op de lijst in het RIVM-rapport van ziekten en aandoeningen die mogelijk kunnen zijn veroorzaakt door blootstelling aan chroom-6. Aan hen is namelijk op grond van de

24 Asser/Sieburgh 6-II 2021/157; 2021/167 en Asser/Wansink, Van Tiggele & Salomons 7-IX 2019/53. Zie over voordeelverrekening ook HR 8 juli 2016, ECLI:NL:HR:2016:1483, NJ 2017/262, m.nt. S.D. Lindenberg, J.S. Kortmann, AA 2017/0041, m.nt. W.H. van Boom, JOR 2016/322, m.nt. M.M.C. van de Moosdijk (Tennet/ABB).

25 Bijvoorbeeld (voor de werkgever, tevens ook overheid in dit geval) art. 2 sub 2 van de chroom-6-regeling van Defensie van de regeling en art. 3 TSB-regeling (voor de Nederlandse staat).

26 HR 3 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1806, m.nt. M.S.A. Vegter (TRA 202/24); m.nt. B. Bartensen (JAR 2022/15).

27 Zie conclusie A-G De Bock van 21 mei 2021 (ECLI:NL:PHR:2021:494) onder 3.7.

28 Zie uitgangspunten en feiten, onder 2.1.

29 Rov. 2.1 (feiten en uitgangspunten).

30 Zie bijlage 3 bij de regeling.

31 Zie uitgangspunten en feiten, onder 2.2.

32 Hof 's-Hertogenbosch 10 maart 2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:871.

33 Hof 's-Hertogenbosch 10 maart 2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:871, rov. 7.1.7.

uitkeringsregeling een uitkering toegekend in verband met de ziekten en aandoeningen waaraan zij lijden;

(iv) dit betekent dat [verweerders] voldoende aannemelijk hebben gemaakt dat is voldaan aan het vereiste van causaal verband voor de vestiging van aansprakelijkheid (*condicio sine qua non*-verband).³⁴

Mede op grond van de verstrekte uitkering konden de (oud-)medewerkers met succes een beroep doen op de arbeidsrechtelijke omkeringsregel.³⁵ Het is terecht dat in de literatuur de vraag is opgeworpen wat nieuwe regelingen, en met name ook de recent in werking getreden TSB-regeling, betekenen in het licht van dit arrest van de Hoge Raad.³⁶ Zo schrijft Barentsen dat het in het leven roepen van een compensatieregeling niet direct aansprakelijkheidsgevolgen heeft.³⁷

Ondanks dat regelingen in beginsel geen erkenning zijn van aansprakelijkheid, kan mijns inziens uit het arrest van de Hoge Raad wel worden afgeleid dat uitkeringen op grond van regelingen *onder omstandigheden* kunnen bijdragen aan het voldoende aannemelijk maken van het vereiste van causaal verband, in het bijzonder aan een beroep op de arbeidsrechtelijke omkeringsregel. Onder omstandigheden, aangezien het bij de zaak die leidde tot het arrest van 3 december 2021 ging om (oud-)medewerkers die werkten in functiegroep 1, en daarmee om (oud-)medewerkers die direct zijn blootgesteld aan chroom-6. Daarnaast hebben zij een ziekte of aandoening die door het RIVM in verband is gebracht met chroom-6.³⁸ De zaak zou misschien anders zijn uitgekapt wanneer het zou gaan om (oud-)medewerkers die in functiegroep 3 vielen en 'slechts' op de achtergrond zijn blootgesteld aan chroom-6. Wellicht dat zij daarmee niet de ondergrens van de arbeidsrechtelijke omkeringsregel hadden gehaald.³⁹ In zo'n geval zou bijvoorbeeld betoogd kunnen worden dat het verband tussen de gezondheidsschade en de arbeidsomstandigheden, ondanks het RIVM-rapport,

alsnog te onzeker of te onbepaald is. In beginsel blijft dan ook vaststaan dat compensatieregelingen geen erkenning van aansprakelijkheid zijn. Maar uitkeringen op grond van de regeling kunnen naar mijn idee onder omstandigheden, bijvoorbeeld als uit een RIVM-rapport blijkt dat een bepaalde groep werknemers werkzaamheden heeft verricht onder omstandigheden die schadelijk zijn voor hun gezondheid, en dat zij lijden aan gezondheidsklachten die op basis van het rapport daardoor kunnen zijn veroorzaakt, zeker bijdragen aan het aannemen van het causaal verband en in het bijzonder een beroep op de arbeidsrechtelijke omkeringsregel in de zin van art. 7:658 BW.

5. Afsluiting

Op het symposium ben ik aan de hand van voorlopige resultaten van een kwalitatieve interviewstudie onder meer ingegaan op de vraag of alternatieven ook daadwerkelijk als rechtvaardig worden ervaren door benadeelden. Zoals gezegd zullen de resultaten daarvan in het proefschrift dat ik over dit thema aan het voorbereiden ben worden gepresenteerd; dit themanummer kwam te vroeg om deze reeds hier te delen. Daarom ging ik in deze bijdrage in op een klein gedeelte van hetgeen ik op het symposium besprak.

Kort en goed. We zien dat alternatieve compensatieregelingen voor beroepsziekten (ad hoc – maar dat wordt wellicht anders met de TSB-regeling) in opkomst zijn. Op het symposium besprak ik dat mijns inziens een duidelijk beleid gekoppeld aan juridische grondslagen soms ontbreekt.⁴⁰ Waarom worden sommige mensen wel gecompenseerd, en anderen niet? Waarom worden aan soortgelijke incidenten verschillende bedragen gekoppeld?⁴¹ Verschillende inrichtingen van compensatieregelingen kan leiden tot rechtsongelijkheid en rechtsonzekerheid. Mede omdat de regelingen ook juridische gevolgen kunnen hebben, zoals ik hierboven heb aangetoond met het bespreken van de kwalificatie van de tegemoetkoming (par. 3) en het arrest van de Hoge Raad van december 2021 (par. 4), is het naar mijn mening van belang om goed over (de ervaren) rechtvaardigheid van deze regelingen te blijven nadenken. Wellicht dat we mogelijkheden moeten verkennen voor een alomvattend alternatief. De recent in werking getreden TSB-regeling lijkt hier een eerste aanzet voor te doen.

34 HR 3 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1806, m.nt. M.S.A. Vegter (TRA 2022/24); m.nt. B. Barentsen (JAR 2022/15), rov. 3.2.

35 Zie over de arbeidsrechtelijke omkeringsregel bijvoorbeeld onder meer S.D. Lindenbergh, *Arbeidsongevallen en beroepsziekten* (Mon. Pr. Nr. 13) 2021/[18] en HR 7 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ1721, rov. 4.1.2-4.1.3 (*Lansink Ritsma I*).

36 Zie annotaties bij HR 3 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1806 van M.S.A. Vegter (TRA 2022/24) en B. Barentsen (JAR 2022/15) en de bijdrage van deze laatste auteur in *O&A2022/75*, ('Werkgeversaansprakelijkheid en compensatieregelingen').

37 B. Barentsen, 'Werkgeversaansprakelijkheid en compensatieregelingen', *O&A 2022/75*. Ook Vegter schrijft dat "hoewel aansprakelijkheid en uitkering formeel dus strikt gescheiden zijn, zal de toekenning van een uitkering wel een rol spelen in een aansprakelijkheidszaak." (TRA 2022/24).

38 Zie ook de noot van Barentsen, *JAR 2022/1*. Hij schrijft dat met de uitkering (zij spreekt over compensatie) "gegeven [is] dat de blootstelling langdurig en intensief is geweest en dat het om ziektes gaat die heel wel door chroom-6 kunnen zijn veroorzaakt, nu het om categorie-1 personeel gaat. Op die manier kan de Uitkeringsregeling doorwerken in de aansprakelijkheidszaak." Ook schrijft hij dat een beslissing op de grond van de regeling "wel zeer informatief [is] voor een aansprakelijkheidsprocedure, ook al is zij zeker niet bindend."

39 Zie over de 'ondergrens' van de arbeidsrechtelijke omkeringsregel de conclusie van A-G Valk onder 3.5 voor HR 11 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:1996 (art. 81 RO), (*Lansink/Ritsma II*).

40 Zie ook Watts 2021.

41 Zie over het gelijkheidsbeginsel en alternatieve compensatieregelingen de dissertatie van Larissa Vanhooff (Universiteit Antwerpen 2022, nog niet gepubliceerd).